

2009D12341

31 293

Primair onderwijs

Verslag van een schriftelijk overleg

Vastgesteld d.d. ...

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. Dijkma, d.d. 4 februari 2009 inzake de Jaarverslagen primair onderwijs (Kamerstuk 21 293, nr. 26). Bij brief van ... heeft de staatssecretaris deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie
Van Bochove

Griffier van de commissie
De Kler

1. Inleiding

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris inzake de jaarverslagen in het primair onderwijs. Zij zijn voorstander van de zogeheten lumpsum-financiering van het primair onderwijs. Het biedt onderwijsinstellingen meer mogelijkheden om te kunnen inspelen op voor hen specifieke omstandigheden en legt verantwoordelijkheden neer waar ze het beste thuis horen: bij de onderwijsinstellingen zelf met een verantwoording achteraf aan ouders, docenten, andere stakeholders en de overheid. Wel vragen zij hoe de staatssecretaris de verantwoordelijkheidsverdeling tussen het Rijk en het bevoegd gezag ziet.

Ook de leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van bovengenoemde brief. Net als de staatssecretaris wachten de leden van de PvdA-fractie de bevindingen van de Commissie Don af om tot een nadere standpuntbepaling te komen ten aanzien van vermogens in het primair onderwijs.

De leden van de SP-fractie hebben met grote belangstelling en zorg kennisgenomen van de conclusies van de staatssecretaris naar aanleiding van de jaarverslagen van schoolbesturen in het basisonderwijs. Deze leden maken zich grote zorgen over de grote hoeveelheden opgepot geld in het basisonderwijs. Zij vinden het van het grootste belang dat er niet onnodig geld blijft liggen en dat voldoende publiek geld wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van het onderwijs. Dat betekent dat publieke gelden zo veel mogelijk moeten worden ingezet voor het primaire onderwijsproces in de klas. Daar is het tenslotte voor bedoeld. Zij vragen of de staatssecretaris deze mening deelt.

2. Het exploitatieresultaat

De leden van de CDA-fractie hebben kennisgenomen van de rapportage over de jaarverslagen in het primair onderwijs over het jaar 2007. Deze leden constateren dat over heel Nederland gesproken de schoolbesturen een exploitatieresultaat hebben gescoord van € 140 miljoen in een jaar. Zij vragen of de staatssecretaris nader kan uiteenzetten of er grote verschillen bestaan tussen de besturen? Zijn er schoolbesturen die een negatief exploitatieresultaat hebben behaald? Zijn de verschillen tussen het openbaar onderwijs en het bijzonder onderwijs omtrent de kwaliteit van de financiële rapportage nog steeds aanwezig, zo vragen deze leden.

Eigenlijk zijn de leden van de CDA-fractie vooral geïnteresseerd in de volgende vraag: Is er een correlatie tussen de omvang van het exploitatieresultaat en de resultaten van de onderwijsinspectie? Door enkele partijen wordt de stelling betrokken dat een toename van de reserves betekent dat geld onthouden wordt aan het primaire proces, waarmee wordt bedoeld dat de onderwijskwaliteit onnodig achter blijft. Zij willen weten of die stelling wordt ondersteund door de jaarverslagen.

3. Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen

De leden van de CDA-fractie hebben bij de behandeling van de OCW-begroting 2009 reeds hun ongenoegen uitgesproken over de instelling van de Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen, ofwel de Commissie Don. De vrees was dat deze commissie de aanleiding zal zijn om in te grijpen in de aanwezige reserves bij de onderwijsinstellingen, hetgeen door de minister werd ontkend. Nu wordt door de woorden in de brief van de staatssecretaris deze vrees weer nieuw leven ingeblazen. De leden van de CDA-fractie zijn principieel van oordeel dat

het vermogen zelf en dus ook het beheer van het vermogen tot de zelfstandige verantwoordelijkheid behoren van het bevoegd gezag. Kan de staatssecretaris deze zienswijze bevestigen?

De leden van deze fractie vragen in welk licht de instelling van de Commissie Don moet worden gezien. Welk doel heeft de staatssecretaris met het onderzoek van de Commissie Don? Zij vragen of de schoolbestuurorganisaties betrokken zijn bij de opzet en uitvoering van het onderzoek en zo ja, in welke mate. Zien zij ook de noodzaak van dit onderzoek? Zo nee, waarom niet?

De leden van de SP-fractie merken op dat de staatssecretaris heeft aangekondigd dat zolang de Commissie Vermogensbeheer Onderwijsinstellingen aan het werk is, er geen normatieve uitspraken worden gedaan over de omvang van het eigen vermogen in het basisonderwijs. Zij vragen of daarmee de conclusie gerechtvaardigd is dat de lumpsum is ingevoerd in het basisonderwijs zonder een norm te stellen voor solvabiliteit van de scholen? Bovendien willen zij weten of de staatssecretaris het ontbreken van die norm achteraf niet als al te lichtvaardig beoordeelt?

In vervolg hierop verwijzen deze leden naar de jaaroverzichten van 2006 waaruit bleek dat de solvabiliteit 60% bedraagt. Welk percentage kent de solvabiliteit in 2007? Hoe verhouden de solvabiliteitscijfers van 2006 en 2007 zich met de voorlopige 'signaleringsgrenzen' van het ministerie zelf? Is het zo dat het eigen vermogen van de besturen en daarmee de solvabiliteit van de scholen alleen nog maar is gestegen ten opzichte van 2006? Deze leden willen weten welke conclusie de staatssecretaris daaruit trekt? Is zij nog steeds van mening dat een solvabiliteit van 45% royaal is? Is het dan mogelijk dat de huidige solvabiliteit van 60% op zijn minst moet worden afgebouwd naar 45%, waarmee er veel ongebruikt geld direct kan worden geïnvesteerd in het primaire proces? Vindt de staatssecretaris dat wenselijk? Klopt het dat daarmee een bedrag kan zijn gemoeid van een paar honderd miljoen euro in het basisonderwijs? De leden van deze fractie willen weten of de staatssecretaris de mening deelt dat bij een solvabiliteit van 60% er te veel geld blijft liggen. Is de bewindspersoon bereid de huidige solvabiliteit kritisch tegen het licht te houden en waar mogelijk dat geld actief te besteden aan onderwijs, zeker in tijden van economische recessie? Hoeveel geld staat er exact op banken, of is er geïnvesteerd in aandelen en/of obligaties? Is dit geld direct vrij te maken? Zo nee, wat zijn de belemmeringen? Welk deel van het eigen vermogen zijn bezittingen als gebouwen en dergelijke, zo willen deze leden weten.

De leden van de SP-fractie zijn verbaasd dat de scholen zo veel eigen vermogen nodig hebben, gezien de relatief beperkte financiële risico's van het onderwijs. Deelt de staatssecretaris deze conclusie? Hoe verhoudt zich de solvabiliteit in het basisonderwijs t.o.v. de solvabiliteit in het voortgezet onderwijs? Welk deel van het exploitatieresultaat van de sector wordt veroorzaakt door rente en koerswinsten? Wat is er gebeurd met de beleggingen in aandelen en obligaties van de schoolbesturen tijdens de afgelopen crisismaanden? Deze leden vragen om een overzicht van de bedragen die daarin omgaan. Zij vragen of de bewindspersoon kan garanderen dat de minister van Financiën het geld van de scholen niet gaat afromen, of dat er geen extra investeringen in het onderwijs worden gedaan met als argument 'dat er nog veel geld op de bank staat'.

4. Onderzoek naar financieel management

De staatssecretaris stelt voor om onderzoek te doen naar het financieel management. De leden van de CDA-fractie vragen of de staatssecretaris kan uitleggen wat de aanleiding hiervoor is? Vermoedt zij dat het slecht gesteld is met de kwaliteit van het financieel management? Door wie wordt dat onderzoek uitgevoerd, zo willen deze leden weten.

De leden van de PvdA-fractie verzoeken of in het onderzoek naar financieel management ook specifiek gekeken kan worden naar expertisecentra in het speciaal onderwijs. In 2006 en 2007 hielden deze centra namelijk aanzienlijke bedragen over omdat deze centra subsidie kregen voor de snel groeiende aantallen leerlingen met ambulante begeleiding. Toentertijd was er sprake van een tekort aan personeel. In hoeverre is er nu sprake van 'spaargedrag' bij deze wec-instellingen, vallend onder de Wet op de expertisecentra? Kan de staatssecretaris aangeven of de bedragen die voor ambulante begeleiding bestemd zijn ook daadwerkelijk worden ingezet voor ambulante begeleiding? De leden van de PvdA-fractie vragen welke definitie wordt gehanteerd bij de kwaliteit van financieel management. Wanneer is er dus sprake van goed of slecht financieel management?

5. Benchmarks bureaucratie

De leden van de PvdA-fractie kunnen zich voorstellen dat bij de verantwoording van een jaarverslag een toename van bureaucratie is te verwachten. In hoeverre houdt de staatssecretaris rekening in de aankondiging van het onderzoek naar financieel management met de eerder aangekondigde benchmarks bureaucratie? Wanneer kan de Kamer de onderzoeksresultaten van de benchmarks bureaucratie verwachten? Voorts willen de leden van deze fractie weten of de staatssecretaris bereid is de uitkomsten van dit onderzoek mee te nemen in het accountantsonderzoek in het kader van Passend Onderwijs.